

STENOGRAFSKE BELEŠKE

SENATA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 6

BEOGRAD, 1937 GODINE

KNJIGA II

XVIII REDOVNI SASTANAK

SENATA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 9 JULA 1937 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVALI:

Pretsednik

DR. ŽELIMIR MAŽURANIĆ

i

Potpredsednik

MILAN SIMONOVIC

Sekretar

DR. ĐURA KOTUR

Prisutni su g. g. Ministri: Ministar saobraćaja dr. **Mehmed Spaho**, Ministar pravde dr. **Nikola Subotić**, Ministar trgovine i industrije dr. **Milan Vrbanić**, Ministar šuma i rudnika **Dura Janković**.

Početak u 10.30 časova pre podne.

SADRŽAJ:

1. — Čitanje i usvojenje zapisnika XVII redovnog sastanka;
2. — Čitanje izveštaja Administrativnog odbora Senata;
3. — Saopštenje o bolovanju gg. senatora;
4. — Molbe i žalbe;
5. — Saopštenje pitanja senatora g. Ivana Pucelja na g. Predsednika Senata.

Govornici: Predsednik Senata dr. Želimir Mažuranić, Ivan Pucelj.

Dnevni red:

1. — Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o konvenciji o zaštiti, čuvanju, opravljaju i ponovnom podizanju graničnih kamenova i drugih znakova, koji služe za obeležavanje granične linije između naše Kraljevine i Kraljevine Bugarske, potpisanoj 9 novembra 1935 godine u Sofiji;
2. — Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o konvenciji o vazdušnoj plovidbi između naše Kraljevine i Nemačkog Rajha, potpisanoj na Bledu 3 septembra 1936 godine;
3. — Pretres izveštaja Odbora o predlogu Trgovackog zakona.

Govornici: Izvestilac Đuro Vukotić, Predsednik Odbora dr. Oton Frangeš (kao izvestilac), Ministar pravde dr. Nikola Subotić.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, otvaram XVIII redovni sastanak Senata i molim g. sekretara da pročita zapisnik prošlog sastanka.

Sekretar dr. Đura Kotur pročita zapisnik XVII redovnog sastanka.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, ima li primedbe na ovaj zapisnik? (Nema). Primedbe nema, zapisnik se overava.

Gospodo senatori, stigli su izveštaji Administrativnog odbora, pa molim g. sekretara da pročita te izveštaje.

Sekretar dr. Đura Kotur (čita):

SENATU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Na osnovu čl. 128 Zakona o poslovnom redu u Senatu, Administrativnom odboru čast je podneti svoj izveštaj o računima Senata za četvrto tromesečje budžetske 1936/37 godine, za mesece januar, februar i mart 1937 godine, a ujedno i za celu budžetsku 1936-37 godinu, u sledećem:

- 1) U toku ova tri meseca od Glavne državne bla-

gajne a iz otvorenih kredita primljeno je 5,876.501.— Din. a za to isto vreme utrošeno je 5,787.237.80 Din.

2) U toku cele ove budžetske godine, t. j. od 1 aprila 1936 godine pa do 1 aprila 1937 god., iz otvorenih kredita po budžetu:

Part.	Budžetom odobreno	Primljeno	Utrošeno	Ostalo neutrošeno
11	6,901.580.—	6,901.580.—	6,816.863.—	84.717.—
12	1,204.684.—	1,204.684.—	915.558.45	289.125.55
13	541.020.—	541.020.—	541.020.—	
14	350.000.—	350.000.—	299.849.75	50.150.25
15	5,196.178.—	5,196.178.—	4,714.604.66	481.573.34
16	108.288.—	108.288.—	108.288.—	
Svega:	14,301.750.—	14,301.750.—	13,396.183.86	905.566.14

Iz ovog izloženog pregleda vidi se, da je u toku cele budžetske godine po svima partijama utrošeno od predviđene sume manje Din. 905.566.14.

Na osnovu rešenja Gospodina Pretsednika Senata RBr. 1194 od 31-III-1937 godine ova suma od dinara 905.566.14 uneta je u depozit kao ušteda po budžetu za 1936/37 godinu s tim da se iz iste imaju isplatiti g. g. senatori na ime naknade za specijalne troškove za vreme od 1 novembra 1936 do 31 marta 1937 godine u smislu rešenja Administrativnog odbora Br. 20 od 28 septembra 1936 godine i rešenja Gospodina Pretsednika Senata RBr. 2707 od 30 oktobra 1936 godine.

Administrativnom odboru čast je izvestiti Senat da su mesečni pregledi kase i dokumenta u smislu čl. 128 Zakona o poslovnom redu u Senatu izvršeni od strane određenih članova Odbora, koji su svojim potpisima potvrdili da je stanje novca i dokumenata tačno i ispravno.

Prema svemu prednjem Administrativnom odboru čast je umoliti Senat da se ovaj izveštaj primi k znanju.

Sekretar Administrativnog odbora	Pretsednik Administrativnog odbora
senator, Duro Vukotić, s. r.	senator, Drag. Đorđević, s. r.

SENATU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Na osnovu čl. 128 Zakona o poslovnom redu u Senatu, Administrativnom odboru čast je podneti svoj izveštaj o računima Senata za prvo tromesečje budžetske 1937/38 godine za mesece: april, maj i juni 1937 godine.

U toku ova tri meseca od Glavne državne blagajne a iz otvorenih kredita primljeno je 3,363.737.— dinara, ostalo iz 1936 god. kao neutrošeno — ušteđeno 905.566.14 din. Ukupno Din. 4,269.303.14.

Na teret ovih suma za isto vreme utrošeno na izdatke predviđene budžetom Din. 2,950.589.50

Na ime naknade za specijalne troškove g. g. senatorima po rešenju Administrativnog odbora br. 20 od 28/IX 1936 g. i rešenja Gospodina Pretsednika Senata RBr. 2707 od 30/X 1936 g. Din. 687.450.—

G. g. senatorima članovima delegacije za odlazak u Pariz na Interparlamentarnu trgovinsku konferenciju kao i dr. izdatke Din. 117.500.—

Ukupno Din. 3,755.539.50

Administrativnom odboru čast je izvestiti Senat da su mesečni pregledi kase i dokumenata za mesece: april, maj i juni 1937 godine u smislu čl. 128 Zakona o poslovnom redu u Senatu izvršeni od strane određenih članova Odbora, koji su svojim potpisima potvrdili da je stanje novca i dokumenata tačno i ispravno.

Prema svemu prednjem, Administrativnom odboru čast je umoliti Senat da ovaj izveštaj primi k znanju.

Sekretar Administrativnog odbora	Pretsednik Administrativnog odbora
senator, Duro Vukotić, s. r.	senator, Drag. Đorđević, s. r.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Prima li Senat ove pročitane izveštaje. (Prima). Objavljujem da je Senat primio jednoglasno pročitane izveštaje Administrativnog odbora.

Gospodo senatori, prije prelaza na dnevni red imam saopštiti da je stigla molba jednog od g. g. senatora za bolovanje. Molim g. sekretara da pročita tu molbu.

Sekretar dr. Đura Kotur (čita): Senator g. Janko Samurović moli Senat, da mu zbog bolesti izvoli odobriti odsustvo radi lečenja do ozdravljenja.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Odobrava li Senat traženo bolovanje g. Samurovića? (Odobrava). Konstatujem da je Senat traženo bolovanje odobrio.

Gospodo senatori, stigle su neke molbe, žalbe i rezolucije iz naroda. Molim g. sekretara da ih pročita.

Sekretar dr. Đura Kotur čita molbe, žalbe i rezolucije: dr. Ivana Kimoveca i drugova iz Ljubljane; Ruže Detlinger iz Beograda; Radmile Atanacković, Valentine Sitkovske i Džumhur Hamdije, službenika Senata; Glavnog zemaljskog saveza zanatlijskog udruženja iz Beograda; Društva jugoslovenskih tehničara u Pragu i Kola srpskih sestara iz Zaječara.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Sve saopštene molbe, žalbe i rezolucije biće upućene nadležnom odboru za molbe i žalbe.

Gospodo senatori, prije prelaza na dnevni red imam saopštiti da je g. senator Pucelj uputio na mene jedno pitanje. To pitanje glasi ovako (čita):

„Dnevnik Slovenec, koji izlazi u Ljubljani i važi kao organ JRZ za dravsku banovinu, objavio je u svom 87 broju od 17 aprila o. g. na petoj strani izveštaj na tri kolone, pod reklamnim naslovom: „Parlamentar Pretsednika slovenačkih opština“, a sa podnaslovom: „Vanredna glavna skupština Saveza pretsednika opštine“.

Iz tog izveštaja vidi se, da mu je dat naročito velik i važan značaj od strane oficijelnih krugova JRZ. Prema tome izveštaju, za vreme pozdravnog govora pretsednika ušli su u salu g. Ministar bez portfelja dr. Miho Krek i ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen — obojica pozdravljeni burnim aplauzom. Na toj vanrednoj skupštini usvojeno je nekoliko rezolucija najraznovrsnijeg sadržaja. Pretsednik opštine Košaki g. Ivan Vesenjaka, profesor u penziji, bivši narodni poslanik i nekoliko nedelja i ministar iz bivše SLS., predložio je sledeću rezoluciju:

„Izjavljujemo zahvalu i poverenje našoj celokupnoj vladi, a naročito našim vođama dr. Korošcu, dr. Stojadinoviću i drugovima, pozivajući ih da produže delo pomirenja, sporazuma i privredno-socijalne konsolidacije.

Osudujemo postupak i rad naših protivnika, a naročito senatora Pucelja, dr. Kramera, dr. Marušića i drugova, te im kao legitimni birači izjavljujemo svoje nezadovoljstvo i nepoverenje. Istovremeno poričemo jasno i saglasno pomenutoj gospodi svaku legitimaciju da govore u ime nas birača i u ime naroda. To u toliko više što su pomenuti svojevremeno izabrani zloupotrebom i gaženjem pozitivnih zakona... (Glasovi: Oho!)... i osnovnih, zajemčenih nam prava. Pozivamo ih kao birači da polože svoje mandate“.

U izveštaju piše dalje: „Obadve rezolucije usvojene su saglasno i sa oduševljenjem. Svi sakupljeni pretседnici slovenačkih opština priredili su oduševljene ovacije ministru dr. Korošcu i drugim slovenačkim vodama“.

Obzirom na gornje činjenice slobodan sam, Gospodine Pretседniče, da Vas pitam:

- 1) Da li ste čitali „Slovenec“ od 17 aprila o. g.?
- 2) Ako niste, šta nameravate sada učiniti da se sačuva i zaštiti ugled Senata?
- 3) Šta nameravate preduzeti, da se u buduće spreče ovakve zloupotrebe?

Izvolite primiti, Gospodine Pretседniče, i ovom prilikom izraz mog osobitog poštovanja.

5 jula 1937 god.

Beograd.

Ivan Pucelj“

Gospodo senatori, Vi ste čuli upit g. senatora Pucelja. U prvom redu g. senator me pita da li sam čitao broj „Slovenca“ od 17 aprila o. g. Na to pitanje je moj odgovor negativan. Ja nisam čitao dotični broj „Slovenca“ te o odnosnoj rezoluciji i o odnosnom članku ja nisam dobio nikakvog znanja niti direktnog niti indirektnog, sve do časa kada mi je stigao upit g. senatora. Što se tiče samog sadržaja toga članka odnosno rezolucije, to mislim da sa gledišta Senata čitav akcent leži na onoj izreci koja glasi ovako: „To pa tembolj, ker so bili imenovani, svoječasno izvoljeni z zlorabo in gaženjem pozitivnih zakonov in osnovnih zajamčenih nam pravic“. U tim rečima „zloupotreba i gaženje zakona“ nesumnjivo se sadrži nedopuštena kritika senatskih izbora koji su izvršeni dne 3 februara 1935 godine, jer u smislu temeljnog državnog zakona o zakonitosti tih izbora ima da odluči samo Senat. Budući da te reči, iako su upućene na adresu administrativnih vlasti, ipak indirektno pogađaju Senat, ja ću se staviti u vezu sa nadležnim ministrom, da se preduzmu mere u cilju da se ovakvi nedopušteni ispadi spreče.

Molim g. senatora da izjavi da li je zadovoljan sa ovim odgovorom.

Ivan Pucelj: Gospodo senatori, primam odgovor Gospodina Pretседnika Senata k znanju i ja ću sačekati daljnji rezultat.

Pretседnik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, prelazimo na dnevni red. Na dnevnom redu je kao prva tačka: Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o konvenciji o zaštiti, čuvanju, opravljaju i ponovnom podizanju graničnih kamenova i drugih znakova, koji služe za obeležavanje granične linije između naše Kraljevine i Kraljevine Bugarske, — potpisanoj 9 novembra 1935 godine u Sofiji.

Molim g. izvestioca da izvoli pročitati odborski izveštaj.

Izvestilac dr. Đuro Vukotić (čita):

SENATU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

BEÓGRAD

Odbor za proučavanje predloga Zakona o konvenciji o zaštiti, čuvanju, opravljaju i ponovnom podizanju graničnih kamenova i drugih znakova, koji služe za obeležavanje granične linije između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Bugarske, potpisanoj 9 novembra 1935 godine u Sofiji, proučio je ovaj zakonski predlog na svojoj sednici od 19 aprila 1937 godine, i saobrazno aktu Senata Br. 536 od 23 marta 1937 godine donosi ovaj

I Z V E Š T A J :

Da bi se održale u ispravnom stanju belege koje označuju podelu granice, na osnovu Nejskog ugovora, doneta je između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Bugarske ova Konvencija, kojom se obe strane ugovorne obavezuju da štite i čuvaju sve granične kamenove, da ih ispravljaju, svaka na svom sektoru, o svom trošku i bez obzira na uzroke oštećenja ili uništenja.

Da bi održanje graničnih kamenova bilo olakšano, predviđa se da vlasti obeju strana ugovornica imaju da utvrduju oštećenje ili uništenje i da se o tome uzajamno obaveštavaju.

Po saslušanju ekspozee, datog od strane izaslanika Gospodina Ministra inostranih poslova, kao i po obaveštenjima dobijenim na postavljena pitanja, Odbor je našao da primena ove konvencije koristi održavanju dobrih susednih odnosa sa Kraljevinom Bugarskom, i da je stoga treba primiti u celosti, ako što ju je i Narodna skupština usvojila.

Dostavljajući Senatu ovaj izveštaj, Odboru je čast umoliti ga, da ovaj zakonski predlog izvoli usvojiti u skupštinskoj redakciji.

Za izvestioca određen je senator g. Đuro Vukotić. Beograd, 19 aprila 1937 godine.

Sekretar, Pretседnik odbora,
Đuro Vukotić, s. r. Ivan Hribar, s. r.

ČLANOVI:

Dragoslav Đorđević, s. r.
Dr. U. Krulj, s. r.
Dr. Benjamin Šuperina, s. r.
D. Popović, s. r.

Pretседnik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, čuli ste odborski izveštaj. Otvaram načelni pretres. Budući se niko ne prijavljuje za reč, to se zaključuje načelni pretres i prelazimo na glasanje. Glasace se poimenično. Ona gospoda senatori koji su za to da se ovaj zakonski predlog primi, glasace sa „za“, a koji su protiv, glasace sa „protiv“. Molim g. sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar dr. Đura Kotur proziva g.g. senatore i oni su glasali ovako:

Aleksić Jovan — za
Alibegović Asim — za
Alkalaj dr. Isak — otsutan
Altiparmaković Jovan — otsutan
Andelinović dr. B. Grgur — za
Anić Lazar — otsutan
Banjanin Jovo — za
Bogojević Vasa — otsutan
Vidaković Antun — za
Vidaković Ljubomir — za
Vilović Osman — za

Vranić Ivo — odsutan
 Vrbanić dr. Milan — za
 Vujić Pavle — za
 Vukotić Đuro — za
 Gavrilović dr. Bogdan — za
 Gaj Ljudevit — za
 Glušac dr. Vaso — odsutan
 Grasl dr. Georg — za
 Gregorin dr. Gustav — za
 Desnica dr. Uroš — odsutan
 Dobrinić Petar — odsutan
 Dragović Milutin — odsutan
 Dunjić Radoslav — za
 Đerić Dušan — odsutan
 Đorđević Dragoslav — za
 Đuretek Vid — za
 Đurić Mihailo — za
 Živanović Jeremija — odsutan
 Zec dr. Petar — odsutan
 Ivanišević Don Frano — odsutan
 Ivković dr. Momčilo — za
 Ilidžanović Dimitrije — za
 Jalžabetić Tomo — za
 Jeličić Boža — odsutan
 Karamehmedović dr. Hamdija — odsutan
 Korošec dr. Anton — odsutan
 Kovačević Tomo — odsutan
 Kotur dr. Đura — za
 Kramer dr. Albert — za
 Krstić Serafim — odsutan
 Krulj dr. Uroš — odsutan
 Kujundžić Andra — odsutan
 Kukuljević-Sakcinski Fran — za
 Ljubibratić dr. Savo — za
 Majstrovčić dr. Ivo — odsutan
 Marjanović Milan — odsutan
 Marušić dr. Drago — za
 Mahmudbegović Sefedin — za
 Mihaldžić Stevan — za
 Muftić Salem — za
 Nemeć dr. Josip — odsutan
 Obradović Pajo — odsutan
 Pavelić dr. Ante — za
 Petković Petar — za
 Petrović Dobrosav — odsutan
 Ploj dr. Miroslav — za
 Popović Daka — odsutan
 Popović Matija — za
 Popović L. Milan — za
 Protić Vojislav — za
 Pucelj Ivan — za
 Radovanović Krsta — za
 Radulović Marko — odsutan
 Samurović Janko — odsutan
 Selić Joca — odsutan
 Simonović Milan — za
 Smiljanić Krsta — za
 Smodej Fran — odsutan
 Spaho dr. Mehmed — za
 Stevčić dr. Dušan — za
 Stojadinović dr. Milan — odsutan
 Sulejmanović dr. Džafer — za
 Timotijević Kosta — za
 Tomašić dr. Ljubomir — za
 Tomić Svetozar — odsutan
 Trinajstić dr. Dinko — odsutan
 Ubavić Pavle — za
 Ulmanski dr. Savo — odsutan
 Frangeš dr. Oton — za

Hrasnica dr. Halidbeg — za
 Hrišbar Ivan — za
 Canjuga Vatroslav — za
 Cvetković Jordan — za
 Čukavac Miloš — odsutan
 Džaković Milovan — odsutan
 Šverljuga dr. Stanko — za
 Šilović dr. Josip — za
 Šola Atanasije — odsutan
 Šuperina dr. Benjamin — odsutan

Posle glasanja

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, izvolite čuti rezultata glasanja. Glasalo je svega 52 gospode senatora i svi su glasali za.

Prema tome, objavljujem da je u načelu primljen jednoglasno predlog Zakona o konvenciji o zaštiti, čuvanju, opravljavanju i ponovnom podizanju graničnih kamenova i drugih znakova, koji služe za obeležavanje granične linije između naše Kraljevine i Kraljevine Bugarske, potpisanoj 9 novembra 1935 godine u Sofiji.

Prelazimo na pretres u pojedinostima.

Pošto se niko nije prijavio za reč, prelazimo na glasanje; glasaće se po paragrafima. Molim g. izveštioća da pročita § 1.

Izveštioć Đuro Vukotić pročita § 1.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, čuli ste pročitani § 1. Glasaće se sedanjem i ustanjavanjem. Ona gospoda senatori, koji su za to da se pročitani § 1 primi, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Svi sede). Pošto svi sede, objavljujem da je pročitani § 1 jednoglasno primljen.

Izvolite čuti § 2.

Izveštioć Đuro Vukotić pročita § 2.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, čuli ste pročitani § 2. Ona gospoda senatori koji su za to da se pročitani § 2 primi, neka izvole sedeti, a koji su protiv, neka izvole ustati. (Svi sede). Pošto svi sede, objavljujem da je pročitani § 2 jednoglasno primljen.

Prema tome objavljujem da je ovaj zakonski predlog i u pojedinostima primljen.

Sad prelazimo na konačno glasanje o ovom zakonskom predlogu u celini. Glasaće se poimenično sa „za“ i „protiv“. Molim g. sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar dr. Đura Kotur proziva gospodu senatora koji su glasali ovako:

Aleksić Jovan — za
 Alibegović Asim — za
 Alkalaj dr. Isak — odsutan
 Altiparmaković Jovan — za
 Andelinović dr. B. Grgur — za
 Anić Lazar — za
 Banjanin Jovo — za
 Bogojević Vasa — odsutan
 Vidaković Antun — za
 Vidaković Ljubomir — za
 Vilović Osman — odsutan
 Vranić Ivo — odsutan
 Vrbanić dr. Milan — za
 Vujić Pavle — odsutan
 Vukotić Đuro — za
 Gavrilović dr. Bogdan — za
 Gaj Ljudevit — za
 Glušac dr. Vaso — odsutan
 Grasl dr. Georg — za

Gregorin dr. Gustav — za
 Desnica dr. Uroš — odsutan
 Dobrinić Petar — za
 Dragović Milutin — odsutan
 Dunjić Radoslav — za
 Đerić Dušan — odsutan
 Đorđević Dragoslav — za
 Đuretek Vid — za
 Đurić Mihailo — za
 Živanović Jeremija — odsutan
 Zec dr. Petar — odsutan
 Ivanišević Don Frano — odsutan
 Ivković dr. Momčilo — za
 Iliđžanović Dimitrije — za
 Jalžabetić Tomo — za
 Jeličić Boža — odsutan
 Karamehmedović dr. Hamdija — odsutan
 Korošec dr. Anton — odsutan
 Kovačević Tomo — odsutan
 Kotur dr. Đura — za
 Kramer dr. Albert — za
 Krstić Serafim — odsutan
 Krulj dr. Uroš — odsutan
 Kujundžić Andra — odsutan
 Kukuljević-Sakcinski Fran — za
 Ljubibratić dr. Savo — za
 Majstrovčić dr. Ivo — odsutan
 Marjanović Milan — odsutan
 Marušić dr. Drago — za
 Mahmudbegović Sefedin — za
 Mihalđžić Stevan — za
 Muftić Salem — za
 Nemeć dr. Josip — odsutan
 Obradović Pajo — odsutan
 Pavelić dr. Ante — za
 Petković Petar — za
 Petrović Dobrosav — odsutan
 Ploj dr. Miroslav — za
 Popović Daka — odsutan
 Popović Matija — za
 Popović L. Milan — za
 Protić Vojislav — za
 Pucelj Ivan — za
 Radovanović Krsta — odsutan
 Radulović Marko — odsutan
 Samurović Janko — odsutan
 Selić Joca — odsutan
 Simonović Milan — za
 Smiljanić Krsta — za
 Smodej Fran — odsutan
 Spaho dr. Mehmed — za
 Stevčić dr. Dušan — za
 Stojadinović dr. Milan — odsutan
 Sulejmanović dr. Džafer — odsutan
 Timotijević Kosta — za
 Tomašić dr. Ljubomir — za
 Tomić Svetozar — odsutan
 Trinajstić dr. Đinjo — odsutan
 Ubavić Pavle — za
 Ulmanski dr. Savo — odsutan
 Frangeš dr. Oton — za
 Hrasnica dr. Halidbeg — za
 Hribar Ivan — za
 Canjuga Vatroslav — za
 Cvetković Jordan — za
 Cukavac Miloš — odsutan
 Džaković Milovan — odsutan
 Šverljuga dr. Stanko — za
 Šilović dr. Josip — za

Sola Atanasije — odsutan
 Šuperina dr. Benjamin — odsutan

Posle glasanja

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Izvolite čuti, gospodo senatori, rezultat glasanja. Glasalo je svega 51 gospodin senator i svi su glasali „za“. Prema tome objavljujem da je predlog Zakona o konvenciji o zaštiti, čuvanju, opravljavanju i ponovnom podizanju graničnih kamenova i drugih znakova, koji služe za obeležavanje granične linije između naše Kraljevine i Kraljevine Bugarske, potpisanoj 9 novembra 1935 godine u Sofiji — primljen konačno i u celini.

Prelazi se na drugu tačku dnevnog reda: pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o konvenciji o vazdušnoj plovidbi između naše Kraljevine i Nemačkog Rajha, potpisanoj na Bledu 3 septembra 1936 godine.

Molim g. izvestioca da pročita odborski izveštaj. **Izvestilac Đuro Vukotić** pročita odborski izveštaj koji glasi:

SENATU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

BEOGRAD

Odbor Senata za proučavanje predloga Zakona o konvenciji o vazdušnoj plovidbi između Kraljevine Jugoslavije i Nemačkog Rajha, potpisanoj na Bledu 3 septembra 1936 godine, proučio je ovaj zakonski predlog na svojoj sednici od 19 aprila 1937 godine, te saobrazno aktu Senata Br. 538 od 23 marta 1937 godine, podnosi ovaj

IZVEŠTAJ

Između Kraljevine Jugoslavije i Nemačkog Rajha zaključena je i potpisana na Bledu 3 septembra 1936 godine Konvencija o vazdušnoj plovidbi. Odredbe ove Konvencije analogne su odredbama sadržanim u ranijim konvencijama o vazdušnoj plovidbi, koje je dosada Jugoslavija zaključila sa nekim državama, kao na pr. sa Rumunijom i sa Čehoslovačkom.

Svaka od Država ugovornica priznaje, u doba mira, vazduhoplovima one druge države pravo na neškodljivu plovidbu nad svojom teritorijom.

Za raspravljanje eventualnih sporova, koji bi se mogli pojaviti prilikom tumačenja ili primene ove konvencije, predviđa se, za svaki takav slučaj, obrazovanje jednog izbranog suda.

Po saslušanju ekspozea datog od strane izaslanika g. Ministra inostranih poslova, kao i po obaveštenjima dobivenim na postavljena pitanja, Odbor je našao da ova Konvencija koristi razvijanju i napretku našeg civilnog vazduhoplovstva, i da je stoga treba primiti u celosti onako, kako ju je i Narodna skupština usvojila.

Dostavljajući Senatu ovaj izveštaj, Odboru je čast umoliti ga, da ovaj zakonski predlog izvoli usvojiti u skupštinskoj redakciji.

Za izvestioca određen je senator g. Đura Vukotić. Beograd, 19 aprila 1937 god.

Sekretar, Pretsednik odbora,
Đuro Vukotić, s. r. **Ivan Hribar, s. r.**

ČLANOVI:

Dragoslav Đorđević, s. r.
Dr. U. Krulj, s. r.
Dr. Benjamin Šuperina, s. r.
D. Popović, s. r.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Čuli ste, gospodo, izveštaj Odbora o ovoj konvenciji. Prelazimo sada na načelni pretres. Budući se niko nije javio za reč, načelni se pretres zaključuje i prelazi se na glasanje o ovom zakonskom predlogu u načelu. Glasace se pomenično sa „za“ i „protiv“. Oni koji su za to da se ovaj zakonski predlog prihvati u načelu, glasace sa „za“, a oni koji su protiv toga, glasace sa „protiv“. Molim g. sekretara da izvoli izvršiti prozivku.

Sekretar dr. Đura Kotur proziva gospodu senatore, i oni su glasali ovako:

Aleksić Jovan — za
 Alibegović Asim — otsutan
 Alkalaj dr. Isak — otsutan
 Altiparmaković Jovan — za
 Anđelinović dr. B. Grgur — otsutan
 Anić Lazar — otsutan
 Banjanin Jovo — za
 Bogojević Vasa — otsutan
 Vidaković Antun — za
 Vidaković Ljubomir — za
 Vilović Osman — otsutan
 Vranić Ivo — otsutan
 Vrbanić dr. Milan — za
 Vujić Pavle — za
 Vukotić Đuro — za
 Gavrilović dr. Bogdan — za
 Gaj Ljudevit — za
 Glušac dr. Vaso — otsutan
 Grasl dr. Georg — za
 Gregorin dr. Gustav — za
 Desnica dr. Uroš — otsutan
 Dobrinić Petar — za
 Dragović Milutin — otsutan
 Dunjić Radoslav — za
 Đerić Dušan — otsutan
 Đorđević Dragoslav — za
 Đuretek Vid — za
 Đurić Mihailo — za
 Živanović Jeremija — otsutan
 Zec dr. Petar — otsutan
 Ivanišević Don Frano — otsutan
 Ivković dr. Momčilo — za
 Iliđžanović Dimitrije — za
 Jalžabetić Tomo — za
 Jeličić Boža — otsutan
 Karamehmedović dr. Hamdija — otsutan
 Korošec dr. Anton — otsutan
 Kovačević Tomp — otsutan
 Kotur dr. Đura — za
 Kramer dr. Albert — za
 Krstić Serafim — otsutan
 Krulj dr. Uroš — otsutan
 Kujundžić Andra — otsutan
 Kukuljević-Sakcinski Fran — za
 Ljubibratić dr. Savo — za
 Majstrovčić dr. Ivo — otsutan
 Marjanović Milan — otsutan
 Marušić dr. Drago — za
 Mahmudbegović Sefedin — otsutan
 Mihaldžić Stevan — za
 Muftić Salem — otsutan
 Nemeć dr. Josip — otsutan
 Obradović Pajo — otsutan
 Pavelić dr. Ante — za
 Petković Petar — za
 Petrović Dobrosav — otsutan

Ploj dr. Miroslav — za
 Popović Daka — otsutan
 Popović Matija — otsutan
 Popović L. Milan — za
 Protić Vojislav — otsutan
 Pucelj Ivan — za
 Radovanović Krsta — za
 Radulović Marko — otsutan
 Samurović Janko — otsutan
 Selić Joca — otsutan
 Simonović Milan — za
 Smiljanić Krsta — za
 Smodej Fran — otsutan
 Spaho dr. Mehmed — za
 Stevčić dr. Dušan — otsutan
 Stojadinović dr. Milan — otsutan
 Sulejmanović dr. Džafer — za
 Timotijević Kosta — za
 Tomašić dr. Ljubomir — za
 Tomić Svetozar — za
 Trinajstić dr. Dinko — otsutan
 Ubavić Pavle — za
 Ulmanski dr. Savo — otsutan
 Frangeš dr. Oton — za
 Hrasnica dr. Halidbeg — za
 Hribar Ivan — za
 Canjuga Vatroslav — za
 Cvetković Jordan — za
 Cukavac Miloš — otsutan
 Džaković Milovan — otsutan
 Šverljuga dr. Stanko — za
 Šilović dr. Josip — za
 Šola Atanasije — otsutan
 Superina dr. Benjamin — otsutan

Posli glasanja

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, izvolite čuti rezultat glasanja: Glasalo je svega 47 gospode senatora, i svi su glasali za. Prema tome, objavljujem da je ovaj zakonski predlog u načelu jednoglasno primljen.

Prelazi se na pretres u pojedinostima. Molim g. izvestioca da pročita § 1.

Izvestilac Đuro Vukotić pročita naslov i § 1 Zakonskog predloga.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo, čuli ste § 1. Ona gospoda koja su za to da se § 1 primi neka izvole sedeti, a koja su protiv neka izvole ustati. (Svi sede). Pošto svi sede, objavljujem da je § 1 primljen jednoglasno. Izvolite čuti § 2.

Izvestilac Đuro Vukotić pročita § 2.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Čuli ste § 2. Ona gospoda koja su za to da se § 2 primj neka izvole sedeti, a koja suprotiv toga neka izvole ustati. (Svi sede). Pošto svi sede, objavljujem da je § 2 primljen.

Prema tome objavljujem da je ovaj Zakonski predlog i u pojedinostima jednoglasno primljen. Pristupa se glasanju o zakonskom predlogu u celini. Glasace se sa »za« i »protiv«. Molim g. sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar dr. Đura Kotur proziva gospodu senatore, koji su glasali ovako:

Aleksić Jovan — za
 Alibegović Asim — otsutan
 Alkalaj dr. Isak — otsutan

Altiparmaković Jovan — otsutan
 Andelinović dr. B. Grgur — za
 Anić Lazar — za
 Banjanin Jovo — za
 Bogojević Vasa — otsutan
 Vidaković Antun — za
 Vidaković Ljubomir — za
 Vilović Osman — za
 Vranić Ivo — otsutan
 Vrbanić dr. Milan — za
 Vujić Pavle — za
 Vukotić Đuro — za
 Gavrilović dr. Bogdan — za
 Gaj Ljudevit — za
 Glušac dr. Vaso — otsutan
 Grasl dr. Georg — za
 Gregorin dr. Gustav — za
 Desnica dr. Uroš — otsutan
 Dobrinić Petar — za
 Dragović Milutin — otsutan
 Dunjić Radoslav — za
 Đerić Dušan — otsutan
 Đorđević Dragoslav — otsutan
 Đuretek Vid — za
 Đurić Mihailo — za
 Živanović Jeremija — otsutan
 Zec dr. Petar — otsutan
 Ivanišević Don Frano — otsutan
 Ivković dr. Momčilo — za
 Iliđanović Dimitrije — za
 Jalžabetić Tomo — za
 Jeličić Boža — otsutan
 Karamehmedović dr. Hamdija — otsutan
 Korošec dr. Anton — otsutan
 Kovačević Tomo — otsutan
 Kotur dr. Đura — za
 Kramer dr. Albert — za
 Krstić Serafim — otsutan
 Krulj dr. Uroš — otsutan
 Kujundžić Andra — otsutan
 Kukuljević-Sakcinski Fran — za
 Ljubibratić dr. Savo — otsutan
 Majstrovic dr. Ivo — otsutan
 Marjanović Milan — otsutan
 Marušić dr. Drago — za
 Mahmudbegović Sefedin — otsutan
 Mihaldžić Stevan — za
 Muftić Salem — otsutan
 Nemeć dr. Josip — otsutan
 Obradović Pajo — otsutan
 Pavelić dr. Ante — za
 Petković Petar — za
 Petrović Dobrosav — otsutan
 Ploj dr. Miroslav — za
 Popović Daka — otsutan
 Popović Matija — za
 Popović L. Milan — za
 Protić Vojislav — za
 Pucelj Ivan — za
 Radovanović Krsta — za
 Radulović Marko — otsutan
 Samurović Janko — otsutan
 Selić Joca — otsutan
 Simonović Milan — za
 Smiljanić Krsta — za
 Smodej Fran — otsutan
 Spaho dr. Mehmed — za
 Stevčić dr. Dušan — za
 Stojadinović dr. Milan — otsutan

Sulejmanović dr. Džafer — otsutan
 Timotijević Kosta — za
 Tomašić dr. Ljubomir — za
 Tomić Svetozar — otsutan
 Trinajstić dr. Dinko — otsutan
 Ubavić Pavle — za
 Ulmanski dr. Savo — otsutan
 Frangeš dr. Oton — za
 Hrasnica dr. Halidbeg — za
 Hribar Ivan — za
 Canjuga Vatroslav — za
 Cvetković Jordan — za
 Cukavac Miloš — otsutan
 Džaković Milovan — otsutan
 Šverljuga dr. Stanko — za
 Šilović dr. Josip — za
 Šola Atanasije — otsutan
 Šuperina dr. Benjamin — otsutan

Posle glasanja.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Izvolite čuti, gospodo senatori, rezultat glasanja. Glasalo je svega 48 senatora i svi su glasali »za«. Prema tome objavljujem da je Zakonski predlog o konvenciji o vazdušnoj plovidbi između naše Kraljevine i Nemačkog Rajha, potpisanoj na Bledu 3 septembra 1936 god. primljen konačno i u celini jednoglasno.

Prelazi se na treću tačku dnevnog reda, t. j. na pretres izveštaja Odbora o predlogu Trgovačkog zakona. Pošto je g. izvestilac bolestan, molim g. predsednika Odbora, senatora dr. Frangeša, da pročita izveštaj.

Izvestilac dr. Oton Frangeš pročita izveštaj koji glasi:

SENATU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

BEOGRAD

Naročiti Odbor Senata za proučavanje predloga Trgovačkog zakona, na svojim sednicama, držanim od 16 do 19 aprila i 6 jula o, g., svestrano je proučio upućeni mu zakonski predlog, pa mu je čast podneti Senatu ovaj svoj

IZVEŠTAJ:

Predlog Trgovačkog zakona, kako je po Narodnoj skupštini dostavljen Senatu dopisom od 17 februara ove godine Br. 993, čini važnu etapu u toliko poželjnom izjednačenju zakonodavstva u čitavom području Kraljevine Jugoslavije. Potreba ovakvog zakona tim je veća, što su na pojedinim područjima naše države dosada važili zakoni posve različitog duha: u područjima biv. Kraljevine Srbije i Kraljevine Crne Gore sistem Code de commerce u prvotnom njegovom obliku iz godine 1907, bez novela, koji je trebao biti prilagodan današnjim okolnostima, a u ostalim krajevima stari nemački trgovački zakon u tri verzije.

Dosadanje zakonodavstvo nije moglo da sprečava vrlo brojne slučajeve u kojima su se događale neprijatnosti, koje su duboko potresale povjerenje u ispravnost trgovačkog poslovanja i to ne samo privatnih lica, nego i velikih poduzeća. Poslovni moral, kao podloga svega privrednog života, znatno je trpio kroz ovakve pojave, a povjerenje, koje je pokolebano, ne može se vratiti, ako se preciznim zakonskim ustanovama ne pruži sigurnost za obezbeđenje svih legitimnih interesa. Predležeci predlog Zakona,

za one trgovačke poslove kojima se on bavi, izvjesno pruža mogućnost, da se ovim nepovoljnim činjenicama stane na kraj na jedan način, koji odgovara iskustvu poslednjih godina i najmodernijim gledištima na ovu pravnu materiju. Može se, šta više, reći, da zakonski predlog ide dalje no što bi odgovaralo današnjem mentalitetu našeg poslovnog svijeta. On utire put za stvaranje osjećaja odgovornosti za poslovanje pojedinaca prema opštim interesima, kako-vo dosada nije svagde još postojalo. On utvrđuje za solidnost poslovanja neophodnu pretpostavku vjere i povjerenja, uz zakonsku zaštitu, u najširem obimu, a određuje u detaljima za sve oblike trgovačkog poduzeća i prava i dužnosti i odgovornosti sviju činilaca, na način koji može generacijama da očuva povjerenje najširih slojeva naroda u potpunu zaštitu svih njegovih trgovačko-privrednih interesa.

Odbor nije previdio činjenicu, da predlog Trgovačkog zakona u sadanjem svom obliku nije potpun, jer mu manjka Uvodni zakon i treći dio (Trgovačko obligaciono pravo); no obzirom na okolnost, da se Uvodni zakon može istom definitivno izraditi — a njegova je osnova već dogotovljena — samo nakon ostvarenja ovoga predloga, a treći dio istom nakon što bude donešen novi Opći građanski zakonik, to Odbor drži, da živa potreba za zakonskim uredjenjem pravnih pitanja i ustanova, koja obuhvata predlog Trgovačkog zakona, potpuno opravdava, da se ovaj Zakon donese ali kako je u § 513 predloga izrečeno, da će on dobiti obaveznu snagu istom kad bude donešen, posebni zakon, t. j. Uvodni zakon. Odbor je u nekim paragrafima ovoga predloga, koji je izraden nakon vrlo brojnih izmjena prvotnoga predloga, kakav je bio iznešen Narodnoj skupštini i po njoj usvojen, naišao na još neka naređenja pojedinih paragrafa, glede kojih drži da bi bilo poželjno da se u Uvodnom zakonu napose dadu posebna ili jasnija objašnjenja, tako za § 196 predloga Trgovačkog zakona valja dati u Uvodnom zakonu naređenje sa obzirom na one novčane zavode, koji su sada pod zaštitom po Uredbi o zaštiti novčanih zavoda i ne plaćaju 5% dividende, da bi se kod njih ipak moglo vršiti upisivanje dionica i uplate po njima;

za § 249 stav 5 potrebno je u Uvodnom zakonu izraziti, da se, kao što je i na drugim mjestima predloga za slične slučajeve već rečeno, imaju poništiti vlastite dionice, koje društvo nije na vrijeme prodalo;

za § 296 stav 2 predloga treba u Uvodnom zakonu izraziti ideju, koja je prihvaćena u § 293 stav 3 pri kraju, naime, da skrbnik vrši samo neodložive poslove uprave;

za § 298 tač. 6 valja dati u Uvodnom zakonu ograničenja za obim i sadržinu tromjesečnog pismenog izvještaja, pošto su poslovi kod društava izvjesnog predmeta preduzeća takove prirode, da bi suviše iscrpan izvještaj mogao kočiti rad društvenih organa;

§ 331 pod I tačka 2. Iz rečenice prve jasno proizlazi, da se otpisi tiču samo pojedinih stavki bilansa, a ne pojedinih predmeta, koji mogu biti obuhvaćeni u jednoj stavci bilansa. U drugoj i trećoj rečenici ta je, sama po sebi ispravna misao, izražena u toliko nejasno, da bi se moglo pomisliti da u bilansu treba prikazati otpise za svaki pojedini predmet, koji je obuhvaćen u istoj stavci. U Uvodnom zakonu trebalo bi objasniti, da ovo drugo nije mišljeno;

§ 501 stavka 2. Ako još nije izraženo u nacrtu Uvodnog zakona, u njemu bi valjalo reći, da Ministar trgovine i industrije, kod podružnica stranih društava, koje u trenutku stupanja na snagu Trgovačkog

zakona već postoje, ne mora obustaviti njihov rad, nego ga može obustaviti.

Pored toga Odbor nalazi, da uvođenje u život izvesnih odredaba zakonskog predloga iziskuje naročitu opreznost i da za to uvođenje treba unapred obezbediti donošenje shodnih propisa. To su neke odredbe iz glave treće o deoničkim društvima. Obzirom na postojeće stvarne prilike i današnji mentalitet našeg poslovnog svijeta, naglo uvođenje u život onih odredaba koje pretstavljaju najradikalnije promene našeg sadašnjeg akcijskog prava, moglo bi izazvati teške perturbacije u privrednom životu dovodeći u pitanje održanje postojećih akumulacija kapitala, koje su kod nas pretstavljene gotovo isključivo u obliku dioničkih društava i koje su jedini nosioci privrede većeg stila. To su one odredbe, koje regulišu položaj i međusobni odnos manjine i većine u dioničkom društvu, dalje odredbe o procenama u bilansu, o sadržaju zaključnih računa, o izveštaju uprave dioničkog društva i rezervama.

Shodnost tih odredaba za naše prilike treba da se prokuša na tvorevinama samog novog Zakona, t. j. na novim društvima, koja će pod njegovim režimom biti osnovana, dok se primena tih odredaba na postojeća društva imade da uvede postepeno. Iskustvo s novim društvima biće najsigurniji putokaz, na koji način, kojim redom i u kakvom tempu ima da dođe do primene pojedinih odredaba na već postojeća društva.

Pitanje smišljenog sukcesivnog početka primene odnosnih odredaba na postojeća dionička društva biće jedan od najdelikatnijih, ali i najvažnijih zadataka Uvodnog zakona. Odbor, naravno, ovom prilikom ne može svojim željama u tom pogledu dati konkretan oblik. No, već je sada jasno, da će kao poslednje imati doći do primene na postojeća društva sledeće odredbe: § 266 stav 4), § 271, § 274 st. 3), §§ 277—280, § 334.

Stoga Odbor prima zakonski predlog s tim, da se u Uvodnom zakonu početak primene navedenih odredaba prethodno odgodi do dalje zakonske odredbe. Kako će se u međuvremenu na postojeća društva primenjivati delom stari, a delom novi propisi, moraće Uvodni zakon svojim prelaznim naređenjima i potrebnim ovlašćenjima za Ministra trgovine i industrije dati mogućnost, da se ti propisi dovedu u sklad.

Odbor je, sa ovom rezervom u pogledu Uvodnog zakona, u saglasnosti sa Gospodinom Ministrom pravde, primio jednoglasno predlog I i II dela Trgovačkog zakona, a za svog izvestioca odredio je senatora g. Dušana Đerića, člana Odbora.

Beograd, 6 jula 1937 god.

Sekretar,
M. Cukavac, s. r.

Pretsednik odbora,
Dr. Oton Frangeš, s. r.

ČLANOVI:

Dušan Đerić, s. r.

Lj. Gaj, s. r.

Mihailo Đurić, s. r.

Asim Alibegović, s. r.

Dr. Lj. Tomašić, s. r.

Dr. Josip Nemeč, s. r.

Jovan Altiparmaković, s. r.

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, čuli ste izveštaj Odbora o predlogu Trgovačkog zakona. Sada prelazimo na pretres u načelu. Dajem reč g. Ministru pravde.

Ministar pravde dr. Nikola Subotić: Gospodo senatori, od zakona, čije uvođenje u život spada u resor

Ministra pravde, najveći deo ne samo donesen je, nego već se i primenjuje. Prema tome, cilj koji je sebi naša država kao i svaka druga postavila i morala postaviti: da po mogućstvu ujednači pravo na celoj svojoj teritoriji, u velikoj meri već je postignut. Ali ipak, pored pomorskog trgovačkog prava, gde se više radi o modernizaciji nego o izjednačenju, dve velike pravne grane još nisu izjednačene, naime: opšte građansko pravo i trgovačko-privatno pravo.

O pomorskom pravu neću više da govorim; predlog je već podnesen Narodnoj skupštini, pa ćete u skoro vreme i vi, gospodo senatori, imati prilike, da ga pretresate i o njemu donesete rešenje.

Na zadocnjenju, pak, koje je zadesilo donošenje zajedničkog opšteg građanskog zakonika i, sa njim, trgovačkog zakona, moram se zadržati поближе. Na donošenju ovih dvaju zakona u Ministarstvu pravde radi se već gotovo 17 godina. Ogromna materija opšteg građanskog prava, koja tako duboko zaseca u ceo život svakog državljanina, od kolevke do groba, sama po sebi zahteva najpornije proučavanje, najobimnije studije, najveću pažnju, najsavetnije merenje svih okolnosti i posledica. Već samo te činjenice opravdavaju izvesnu sporost u radu. Njima se pridružuje, bar u poslednjim godinama privredne krize, još i velika oskudica kredita, koja sprečava kako celishodno sprovođenje u život već donesenih zakona, tako i pripremanje i doterivanje već izrađenih nacrtu. Mada ne spada, strogo uzev, u predmet koji je danas na dnevnom redu, ipak smatram za korisno i potrebno, da u pogledu kredita upozorim da je u Poljskoj samo za lične izdatke kodifikacione komisije u budžetskim godinama 1934/35, 1935/36, 1936/37 predviđen ukupni kredit 650.000 zloti, četiri i pola miliona dinara; za sve druge, materijalne izdatke predviđeni su posebni krediti. U mom resoru za isto vreme, za sve, i materijalne i lične izdatke iznos nije dostigao ni jedan milion dinara, nego ravno 600.000 dinara. I ako legislativni rad ne zavisi od broja stanovništva, ipak, računajući da Poljska ima dva puta više stanovnika, naši krediti za legislativni rad za poslednje tri godine nisu iznosili ni jednu četvrtinu poljskih. Mesecima i mesecima, pa i godinama moji prethodnici i ja prosto zbog oskudice kredita nismo mogli sazivati komisije, nismo mogli štampati izradene nacrtu ili bar ne u dovoljnom broju i učiniti ih pristupačnima najširoj javnosti. Vrlo znatan deo zadocnjenja u zakonodavnom radu pada na oskudicu kredita; i tu se pokazuju posledice privredne krize; ali i Poljska je imala svoju krizu. Šteta je toliko veća što je baš vreme krize ono, u kome se imalo požuriti sa donošenjem novih, naročito i privrednih zakona. Za vreme zastoja privrednog života uvođenje novog zakona, koji svuda i vazda unosi izvesnu smetnju i perturbaciju, manje je osetljivo nego u vreme konjunkture. Zato je sada, kad je privredni život bar u nekim granama počeo ponovo da se razvija, naša dužnost da požurimo što više moguće.

Izvinite ovu digresiju, gospodo senatori, i dozvolite da se vratim samoj stvari. Na kraju pored svih poteškoća pre tri godine je uspelo, da je izradena i 1935 godine na mišljenje razaslata predosnova građanskog zakonika. Na nju stiglo je i još pristiže toliko mišljenja od nadležstava, komora, drugih organizacija, pa i od pojedinaca — stručnjaka, da će samo sređivanje tog materijala trajati više meseci, verovatno i više od pola godine. Na osnovu ovog elaborata tek moći će da komisija pristupi prerađivanju same predosnove, koja, i ako bude bilo materijalnih sretstava, neće biti svršena za koji mesec, dva.

Zašto Vam, gospodo senatori, iznosim sve to? Jer je u najužoj vezi sa činjenicom, da je Kraljevska vlada, pošto je izraden predlog za I i II deo Trgovačkog zakona, rešila, da ova dela Narodnom pretstavništvu podnese radi ozakonjenja bez III dela. Zaista, rad na nacrtu Trgovačkog zakona počeo je samo nekoliko godina posle rada na nacrtu Gradanskog zakona, ali je, zbog manje obimne materije, pa i iz drugih nekih razloga, napredovao srazmerno brže sve do kraja II dela. Trgovački zakon je naimè zamišljen tako, da njegov prvi deo obuhvata naredenja o opštim institucijama (trgovac, trgovački registar, firma, knjige, punomoćstva, agenti, posrednici), II deo naredenja o trgovačkim društvima, III deo naredenja o trgovačkom stvarnom i obligacionom pravu.

Dok materija I i II dela pretstavlja nekako trgovačko staleško privatno pravo, i zato nema tešnje veze sa opštim građanskim pravom, materija III dela bez izjednačenja opšteg građanskog stvarnog i naročito obligacionog prava. No mi imamo šest građansko-pravnih područja, od kojih dva gotovo i nemaju kodifikacija. U III deo Trgovačkog zakona zbog toga moralo bi se, prema sadašnjem zakonodavnom stanju, uneti ne samo ono, što mora biti posebno uređeno prema jednom jedinstvenom građanskom zakoniku, nego prema građansko-pravnim naredenjima šest pravnih područja! To bi značilo ogroman i, — za nekoliko godina, čim novi građanski zakonik stupi na snagu, — zaludan rad. Pored toga valja voditi računa i o tome, da se i građansko obligaciono pravo poslednjih decenija svuda mnogo komercijališe, da će se tako morati da postupi i kod nas, i da će se i zbog toga III deo Trgovačkog zakona moći mnogo da skрати.

Jednom reči, pokazalo se da nema nikakvog smisla, da se predlog za III deo Trgovačkog zakonika izradi, dokle ima iole nade, da će zajednički građanski zakonik moći da se donese u dogledno vreme. Čim je to tako, ostalo je samo pitanje da li se mogu i da li je korisno da se napose ozakone I i II deo. Ovo se pitanje moralo potvrdno rešiti. Ne samo iz pravno-političkog razloga, da i delimično izjednačenje jedne pravne grane znači korak unapred ka potpunom izjednačenju, nego i iz čisto stvarnih razloga; da ova dva dela tek slabo imaju veze sa opštim građanskim pravom; da su svi naši postojeći trgovački zakoni u mnogim partijama, a naročito u pogledu prava nekih oblika trgovačkih društava mnogo zastareli, da u malo ne polovini države još ne postoji ni trgovački registar, da su naredenja o trgovačkim knjigama nesavremena, da privatnog agentskog, u nekim pravnim područjima i posredničkog prava uopšte nema itd. Dalje: za sprovođenje u život III dela nisu potrebne gotovo nikakve stvarne, tehničke spreme i gotovo nikakva prelazna naredenja, za sprovođenje u život I i II dela već zbog pripreme tog registra potreban je priličan tehnički rad, zato i oduža vacatio legis. Vreme posle ozakonjenja I i II dela iskoristiće se za taj zakon i za pripremanje III dela, tako da bi se predlog za ovaj deo u isto vreme sa predlogom građanskog zakona mogao izraditi, podneti Narodnom pretstavništvu i ozakoniti.

Iz tih razloga Kraljevska vlada je se rešila, da prvo podnese predlog I i II dela; Narodna skupština je na to pristala ogromnom većinom, i laskam sebi, da ćete taj postupak odobriti i vi, gospodo senatori, kao što ga je odobrio vaš Odbor.

Dve stvari još moram dodati i to:

1) Trgovački zakon staviće se na snagu posebnim uvodnim zakonom, kao što je to običaj kod svih ovećih kodifikacija, za čije uvođenje u život su potrebne izvesne stvarne pripreme, koje se mogu sprovesti tek na osnovu konačnog teksta samog zakona. U uvodnom zakonu pored običajnih derogacionih i drugih klauzula doneće se i neka naređenja, koja izvesne pojedine propise već postojećih zakona imaju da dovedu u sklad sa naređenjima novog trgovačkog zakona, i naročito važno, prelazna naređenja. Ova će se napose odnositi na postojeća društva, i odrediće koja će se nova naređenja i kako primenjivati na njih. Predlog koji je pred Vama, gospodo senatori, sam po sebi, dakle, ne odnosi se na postojanje starih društava; reperkusije, koje bi njih mogle pogoditi, videće se tek iz uvodnog zakona. Nacrt za uvodni zakon odavno je izraden, ali moraće da se popuni i izmeni prema izmenama, unesenim u Trgovački zakon u toku rada Narodnog predstavništva, kao i prema željama koje su u tom pogledu izražene u izveštaju odbora Senata. Taj će se posao izvršiti u toku odmora Narodnog predstavništva, tako da će Narodno predstavništvo u idućem zasedanju već imati priliku da pretrese i oceni predlog Uvodnog zakona (Glasovi: Bravo!) Ali, toliko mogu izjaviti već danas: ne postoji namera da se u postojeća društva dira više no što je neminovno potrebno u interesu samih društava kao privrednih jedinica, njihovih drugara i njihovih verovnika. Nikakve radikalne mere kao što su prinudno povišenje osnovne glavnice imenitog iznosa deonica, i slično nije nameravano. Uostalom Narodno predstavništvo imaće da kaže svoju reč o tome da li je u Uvodnom zakonu pravilno pogodeno dejstvo novog trgovačkog zakona na već postojeća društva.

2) Drugo, što molim vas, gospodo senatori, to je, da izvolite imati pred očima da je predmet ovog predloga privatno trgovačko pravo, a ne trgovinska politika. Izvinite što to izrečno iznosim, ali uverio sam se i u Narodnoj skupštini i u raznim kritikama, da se te dve stvari često zamenjuju. Dakako, one nisu bez međusobne veze, ali ipak dve su stvari, koje ne treba mešati, kao što se vidi već iz toga što jedna spada u resor Ministra trgovine, druga u resor Ministra pravde. U koliko ima veze, na primer u pogledu davanja dozvole za osnivanje deoničkih društava, razume se, da se radi lo sporazumno. Ali, ipak, ovde su dve stvari, a ovaj predlog ne dodiruje izvozu i uvozu, industrijsku i zanatsku politiku i slično.

Završavam sa molbom da Senat primi predlog sa onim razumevanjem i onom svesrdnošću sa kojima ga je primio odbor. (Odobrovanje i uzvici: Živeo!)

Pretsednik dr. Želimir Mažuranić: Gospodo senatori, ja prekidam rad ove sednice i zakazujem nastavak za danas popodne u 17 časova.

Sednica je prekinuta u 11,45 časova.

NASTAVAK SEDNICE U 17,40 ČASOVA

Potpredsednik Milan Simonović: Gospodo senatori, nastavlja se sednica. Na dnevnom redu je načelan pretres o predlogu Trgovačkog zakona. Pošto se nije niko javio za reč, to pristupamo glasanju o zakonskom predlogu u načelu. Molim gospodina sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar dr. Đura Kotur proziva g.g. senatore i oni su glasali ovako:

Aleksić Jovan — za
 Alibegović Asim — otsutan
 Alkalaj dr. Isak — otsutan
 Altiparmaković Jovan — za
 Andelić dr. B. Grgur — otsutan
 Anić Lazar — otsutan
 Banjanjin Jovo — otsutan
 Bogojević Vasa — otsutan
 Vidaković Antun — za
 Vidaković Ljubomir — otsutan
 Vilović Osman — za
 Vranić Ivo — otsutan
 Vrbanić dr. Milan — za
 Vujić Pavle — otsutan
 Vukotić Đuro — za
 Gavrilović dr. Bogdan — za
 Gaj Ljudevit — otsutan
 Glušac dr. Vaso — otsutan
 Grasl dr. Georg — za
 Gregorin dr. Gustav — za
 Desnica dr. Uroš — otsutan
 Dobrinić Petar — za
 Dragović Milutin — otsutan
 Dunjić Radoslav — za
 Derić Dušan — otsutan
 Dorđević Dragoslav — za
 Đuretek Vid — za
 Đurić Mihailo — za
 Živanović Jeremija — otsutan
 Zec dr. Petar — otsutan
 Ivanišević Don Frano — otsutan
 Ivković dr. Momčilo — za
 Ilić dr. Dimitrije — za
 Jalžabetić Tomo — za
 Jeličić Boža — otsutan
 Karamehmedović dr. Hamdija — otsutan
 Korošec dr. Anton — otsutan
 Kovačević Tomo — otsutan
 Kotur dr. Đura — za
 Kramer dr. Albert — otsutan
 Krstić Serafim — otsutan
 Krulj dr. Uroš — otsutan
 Kujundžić Andra — otsutan
 Kukuljević-Sakcinski Fran — za
 Ljubibratić dr. Savo — za
 Mažuranić dr. Želimir — za
 Majstrovic dr. Ivo — otsutan
 Marjanović Milan — otsutan
 Marušić dr. Drago — otsutan
 Mahmudbegović Sefedin — za
 Mihaldžić Stevan — za
 Muftić Salem — za
 Nemeć dr. Josip — otsutan
 Obradović Pajo — otsutan
 Pavelić dr. Ante — za
 Petković Petar — za
 Petrović Dobrosav — otsutan
 Ploj dr. Miroslav — za
 Popović Daka — otsutan
 Popović Matija — za
 Popović L. Milan — otsutan
 Protić Vojislav — za
 Pucelj Ivan — za
 Radovanović Krsta — otsutan
 Radulović Marko — otsutan
 Samurović Janko — otsutan
 Selić Joca — otsutan
 Smiljanić Krsta — za
 Smodej Fran — otsutan

Spaho dr. Mehmed — odsutan
 Stevčić dr. Dušan — odsutan
 Stojadinović dr. Milan — odsutan
 Sulejmanović dr. Džafer — odsutan
 Timotijević Kosta — za
 Tomašić dr. Ljubomir — za
 Tomić Svetozar — za
 Trinajstić dr. Dinko — odsutan
 Ubavić Pavle — za
 Ulmanski dr. Savo — odsutan
 Frangeš dr. Oton — za
 Hrasnica dr. Halidbeg — za
 Hribar Ivan — odsutan
 Canjuga Vatroslav — za
 Cvetković Jordan — za
 Cukavac Miloš — odsutan
 Džaković Milovan — odsutan
 Šverljuga dr. Stanko — za
 Šilović dr. Josip — za
 Šola Atanasije — odsutan
 Superina dr. Benjamin — odsutan

Posle glasanja.

Potpretsednik Milan Simonović: Gospodo senatori, izvolite čuti rezultat glasanja. Glasao je svega 41 senator i svi su glasali „za“. Prema tome objavljujem da je ovaj zakonski projekat u načelu primljen. Prelazi se na pretres u pojedinostima. Pošto ovaj zakonski predlog ima dva dela, to će se voditi pretres po delovima umesto po glavama. Prelazimo na pretres Prvog dela. Pošto se niko nije javio za reč, molim g. izvestioca da pročita § 1.

Izvestilac dr. Oton Frangeš pročita naslov zakonskog predloga i § 1.

Potpretsednik Milan Simonović: Pošto se i ovde nije niko javio za reč, pristupa se glasanju. Ko je za to da se primi pročitani paragraf 1, neka sedi, a ko je protiv, neka ustane. (Svi sede). Pošto svi sede, objavljujem da je § 1 primljen.

— Za ovim je Senat, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakom pojedinom paragrafu Prvog dela, u smislu § 55 Zakona o poslovnom redu u Senatu, primio sve paragrafe Prvog dela, i to od § 2 do zaključno § 103. —

Potpretsednik Milan Simonović: Sada prelazimo na pretres Drugog dela. Pošto se niko nije javio za reč, molim g. izvestioca da pročita § 104.

Izvestilac dr. Oton Frangeš pročita paragraf 104.

Potpretsednik Milan Simonović: Pošto se ni kod ovog paragrafa niko nije prijavio za reč, prelazimo na glasanje. Ko je za to da se primi pročitani § 104, neka sedi, a ko je protiv, neka ustane. (Svi sede). Pošto svi sede, objavljujem da je § 104 primljen.

— Za ovim je Senat, glasajući sedenjem i ustajanjem o svakom pojedinom paragrafu Drugog dela, u smislu § 55 Zakona o poslovnom redu u Senatu, primio sve paragrafe Drugog dela, i to od § 105 do § 513 zaključno. —

Potpretsednik Milan Simonović: Objavljujem da je Senat primio zakonski predlog i u pojedinostima. Sada prelazimo na konačno glasanje o zakonskom predlogu u celini. Molim g. sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar dr. Đura Kotur proziva g.g. senatore i oni su glasali ovako:

Aleksić Jovan — za
 Alibegović Asim — odsutan

Alkalaj dr. Isak — odsutan
 Altiparmaković Jovan — za
 Andelinović dr. B. Grgur — odsutan
 Anić Lazar — odsutan
 Banjanjin Jovo — odsutan
 Bogojević Vasa — odsutan
 Vidaković Antun — za
 Vidaković Ljubomir — odsutan
 Vilović Osman — za
 Vranić Ivo — odsutan
 Vrbanić dr. Milan — za
 Vujić Pavle — odsutan
 Vukotić Đuro — za
 Gavrilović dr. Bogdan — za
 Gaj Ljudevit — za
 Glušac dr. Vaso — odsutan
 Grasl dr. Georg — za
 Gregorin dr. Gustav — za
 Desnica dr. Uroš — odsutan
 Dobrinić Petar — za
 Dragović Milutin — odsutan
 Dunjić Radoslav — za
 Đerić Dušan — odsutan
 Đorđević Dragoslav — za
 Đuretek Vid — za
 Đurić Mihailo — za
 Živanović Jeremija — odsutan
 Zec dr. Petar — odsutan
 Ivanišević Don Frano — odsutan
 Ivković dr. Momčilo — za
 Ilidžanović Dimitrije — za
 Jalžabetić Tomo — za
 Jeličić Boža — odsutan
 Karamehmedović dr. Hamdija — odsutan
 Korošec dr. Anton — odsutan
 Kovačević Tomo — odsutan
 Kotur dr. Đura — za
 Kramer dr. Albert — odsutan
 Krstić Serafim — odsutan
 Krulj dr. Uroš — odsutan
 Kujundžić Andra — odsutan
 Kukuljević-Sakcinski Fran — za
 Ljubibratić dr. Savo — za
 Mažuranić dr. Želimir — za
 Majstrovich dr. Ivo — odsutan
 Marjanović Milan — odsutan
 Marušić dr. Drago — odsutan
 Mahmudbegović Sefedin — za
 Mihaldžić Stevan — za
 Muftić Salem — za
 Nemeč dr. Josip — odsutan
 Obradović Pajo — odsutan
 Pavelić dr. Ante — za
 Petković Petar — za
 Petrović Dobrosav — odsutan
 Ploj dr. Miroslav — za
 Popović Daka — odsutan
 Popović Matija — za
 Popović L. Milan — odsutan
 Protić Vojislav — za
 Pucelj Ivan — za
 Radovanović Krsta — za
 Radulović Marko — odsutan
 Samurović Janko — odsutan
 Selić Joca — odsutan
 Smiljanić Krsta — za
 Smodej Fran — odsutan
 Spaho dr. Mehmed — za

Stevčić dr. Dušan — odsutan
 Stojadinović dr. Milan — odsutan
 Sulejmanović dr. Džafer — za
 Timotijević Kosta — za
 Tomašić dr. Ljubomir — za
 Tomić Svetozar — za
 Trinajstić dr. Dinko — odsutan
 Ubavić Pavle — za
 Ulmanski dr. Savo — odsutan
 Frangeš dr. Oton — za
 Hrasnica dr. Halidbeg — za
 Hribar Ivan — odsutan
 Canjuga Vatroslav — za
 Cvetković Jordan — za
 Cukavac Miloš — odsutan
 Džaković Milovan — odsutan
 Šverljuga dr. Stanko — za
 Šilović dr. Josip — za
 Šola Atanasije — odsutan
 Šuperina dr. Benjamin — odsutan

Posle glasanja

Potpretsednik Milan Simonović: Gospodo senatori, izvolite čuti rezultat glasanja. Glasalo je svega 45 gospode senatora, i svi su glasali za.

Objavljujem, da je ovim predlog Trgovačkog zakona za Kraljevinu Jugoslaviju usvojen konačno i u celini.

Gospodo senatori, imam da učinim jedno saopštenje. Gospodin Ivan Hribar i drugovi podneli su Senatu zakonski predlog o ličnim imenima. Ovaj će se zakonski projekat oštampati i razdeliti gospodi senatorima, pa predlažem da se za proučavanje toga zakonskog projekta izabere naročiti odbor od 11 članova na jednoj od narednih sednica. Prima li Senat? (Prima). Objavljujem da je primljeno.

Time je naš današnji dnevni red iscrpljen.

Prema tome ja bih sa pristankom Senata današnju sednicu zaključio, a kao dnevni red za narednu sednicu slobodan sam da vam predložim: izbor Odbora za proučavanje podnetog zakonskog predloga o ličnim imenima. Prima li Senat? (Prima). Objavljujem da je ovaj dnevni red primljen.

Današnju sednicu zaključujem, a narednu zakazujem sutra, u subotu, u 11 časova pre podne sa primljenim dnevnim redom.

Sednica je zaključena u 18 časova.